

**ОБЛІКОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗРОБКИ ТА
ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНТЕРАКТИВНИХ
МОБІЛЬНИХ
ІНТЕРФЕЙСІВ
ПІДПРИЄМСТВА У
ЦИФРОВІЙ
ЕКОНОМІЦІ**

СЛОБОДЯНЮК С.А.,
аспірант третього року навчання
кафедри обліку і оподаткування,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті досліджується проблематика облікового забезпечення процесів розробки, впровадження та модернізації інтерактивних мобільних інтерфейсів (UI/UX) на підприємствах в умовах цифрової економіки. Актуальність дослідження зумовлена стрімким розвитком мобільних технологій та відсутністю чітких критеріїв щодо ідентифікації та капіталізації витрат на такі специфічні активи, що часто призводить до викривлення фінансової звітності. Проведено обґрунтування та запропоновано практичні методичні підходи до відображення операцій з мобільними інтерфейсами у системі бухгалтерського обліку підприємства.

Зазначено, що в сучасних умовах мобільний інтерфейс перестав бути просто графічним елементом, перетворившись на стратегічний актив, який безпосередньо впливає на капіталізацію бізнесу та його взаємодію з клієнтами. У дослідженні детально проаналізовано наявні бар'єри на шляху до прозорого відображення ІТ-витрат. Систематизовано підходи до розмежування етапів створення ІТ-продукту (дослідження та розробка) відповідно до вимог НП(С)БО 8 та МСБО 38, із наведенням практичного прикладу кореспонденції рахунків.

Розроблено схему кореспонденції рахунків для відображення повного циклу створення ІТ-продукту – від початкового аналізу ринку до введення в господарський оборот. Особливу увагу приділено капіталізації витрат на оплату праці штатних розробників та послуг зовнішніх підрядників.

Обґрунтовано необхідність упровадження субрахунку 1252 «Інтерактивний мобільний інтерфейс (Front-end / UI)» у межах рахунку 12 «Нематеріальні активи». Це дає змогу відображати інтерфейс окремо від базового програмного коду (Back-end), що є критично важливим через різні строки їх морального зношення.

Ідентифіковано головну проблему вітчизняних підприємств – слабкий рівень первинного документообігу. Наведено перелік необхідної документації на кожному етапі створення активу. Визначено, що кваліфікована політика капіталізації витрат на ІТ-розробки забезпечує не лише податкову безпеку, але й об'єктивне відображення інвестиційної привабливості та ринкової вартості бізнесу.

Ключові слова: інтерактивний мобільний інтерфейс, UI/UX, цифрова економіка, нематеріальні активи, бухгалтерський облік ІТ-розробок, капіталізація витрат.

Табл.: 4. Рис.: 3. Літ.: 15.

**ACCOUNTING FOR THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF
INTERACTIVE MOBILE INTERFACES FOR ENTERPRISES IN THE
DIGITAL ECONOMY**

ACCOUNTING FOR THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF
INTERACTIVE MOBILE INTERFACES FOR ENTERPRISES IN THE
DIGITAL ECONOMY © 2026 by SLOBODIANIUK Serhii is licensed under
CC BY 4.0

SLOBODIANIUK Serhii,
*Postgraduate Student of the Third Year of Study
of the Department of Accounting and Taxation,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

The article examines the issues of accounting for the development, implementation and modernization of interactive mobile interfaces (UI/UX) at the enterprises in the digital economy. The relevance of the study is due to the rapid development of mobile technologies and the lack of clear criteria for identifying and capitalizing costs for such specific assets, which often leads to distortion of financial reporting. The justification is provided and practical methodological approaches to reflecting transactions with mobile interfaces in the enterprise's accounting system are proposed.

It is noted that in modern conditions, the mobile interface has ceased to be just a graphic element, turning into a strategic asset that directly affects the capitalization of the business and its interaction with customers. The study analyzes in detail the existing barriers to transparent reflection of IT costs. The approaches to the delimitation of the stages of creating an IT product (research and development) in accordance with the requirements of NAR(S) 8 and IAS 38 are systematized, with a practical example of account correspondence.

A scheme of account correspondence is developed with the aim to reflect the full cycle of creating an IT product – from initial market analysis to introduction into economic turnover. Particular attention is paid to the capitalization of costs for the remuneration of full-time developers and the services of external contractors.

The need to introduce subaccount 1252 «Interactive mobile interface (Front-end/UI)» within account 12 «Intangible assets» is justified. This makes it possible to display the interface separately from the basic program code (Back-end), which is critically important due to the different terms of their moral depreciation.

The main problem of domestic enterprises is identified - a weak level of primary document flow. A list of necessary documentation at each stage of asset creation is provided. It has been determined that a qualified policy of capitalization of IT development costs provides not only tax security, but also an objective reflection of the investment attractiveness and market value of the business.

Key words: interactive mobile interface, UI/UX, digital economy, intangible assets, accounting for IT developments, cost capitalization.

Tabl.: 4. Fig.: 3. Ref.: 15.

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку цифрової економіки мобільні технології трансформувалися з допоміжного інструменту комунікації у ключовий драйвер бізнес-процесів. Сучасні підприємства активно інвестують у створення мобільних додатків та адаптивних вебплатформ, де інтерактивний інтерфейс UI (User Interface – інтерфейс користувача) разом із досвідом користувача UX (User Experience – досвід користувача) відіграє вирішальну роль у формуванні споживчої цінності та конкурентоспроможності.

Проте, попри технологічний прогрес, система бухгалтерського обліку часто залишається консервативною. На практиці виникають суттєві розбіжності щодо ідентифікації, оцінки та відображення витрат на створення й підтримку інтерактивних мобільних інтерфейсів. Проблема полягає у складності розмежування витрат на дослідження (дизайн, прототипування) та розробку, а також у відсутності чітких критеріїв для капіталізації витрат на оновлення інтерфейсу (модернізація) або їх списання на витрати періоду (підтримка).

Недосконалість методичних підходів призводить до викривлення фінансової звітності та ускладнює прийняття управлінських рішень. Це зумовлює необхідність поглибленого дослідження та вдосконалення методики обліку таких специфічних активів.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена об'єктивною потребою у гармонізації методології бухгалтерського обліку з сучасними ІТ-реаліями. Розробка методичних підходів до відображення інтерактивних мобільних інтерфейсів дозволить підприємствам забезпечити вірогідність фінансової звітності, посилити внутрішній контроль та оптимізувати витрати на цифровізацію, що є критично важливим для сталого розвитку економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стрімка еволюція ІТ-сфери диктує нові правила корпоративного менеджменту, виводячи на перший план необхідність диджиталізації систем обліку, аналізу та звітності. Масштабна інтеграція цифрових інструментів провокує фундаментальну зміну парадигми роботи з економічними даними. Це, відповідно, призводить до перегляду класичних методик фінансового моніторингу та стратегічного прогнозування, замінюючи їх більш ефективними технологічними алгоритмами збору та обробки інформації [14, с. 46].

Використання комп'ютерної техніки та спеціалізованого програмного забезпечення для ведення обліку та формування звітності – це не просто потреба чи зручність, а об'єктивна вимога ринку, ігнорування якої неможливе. Впровадження комп'ютерних технологій в обліково-аналітичні процедури є критичним фактором успіху. Це інвестиція, яка забезпечує прозорість бізнесу, швидкість реакції на зміни ринку та, зрештою, фінансову стабільність компанії [1, с. 11; 15].

Дослідження особливостей відображення інтерактивних мобільних інтерфейсів у системі бухгалтерського обліку, зазвичай, розглядається в контексті різноманітних напрямів: обліку нематеріальних активів (НМА), обліку в ІТ-сфері, інтелектуального капіталу та цифрової економіки.

Значний внесок у дослідження проблематики розробки та впровадження інтерактивних мобільних інтерфейсів у цифровій економіці зробили вчені, що досліджують облік в ІТ-сфері та цифрових продуктів, а також облік нематеріальних активів та інтелектуальної власності.

О.С. Височан є одним із провідних дослідників обліку в ІТ-галузі. Його праці стосуються обліку витрат на створення програмних продуктів, калькулювання в ІТ-компаніях [3]. В.С. Ченаш, А.П. Абрамов, Е. Г. Шебештьєн займаються питаннями обліку в умовах цифрової економіки, електронного бізнесу та відображенням цифрових активів [15]. Р.Ф. Бруханський та П.Р. Пуцентейло досліджують особливості бухгалтерського обліку та оподаткування операцій з програмним забезпеченням та інтернет-сайтами [13]. А.К. Мосумова, Є.Ю. Пурей вивчають облік вебресурсів та витрат на інтернет-маркетинг (що прямо стосується UI/UX інтерфейсів як інструменту взаємодії з клієнтом) [7]. П. Маліцький є класиком української бухгалтерської науки. Хоча його праці фундаментальні, у них закладено основи класифікації активів, які

беруть за основу всі інші [2]. У працях Р.Ф. Бруханського та П. Р. Пуцентейла глибоко досліджується теорія обліку в новій економіці, зокрема проблеми визнання та оцінки інтелектуального капіталу та нематеріальних активів, які важко оцінити традиційними методами [13]. Н.І. Коваль у своїх працях досліджує особливості формування системи обліку та звітності з використанням інтерактивних мобільних інтерфейсів у корпоративному середовищі [4].

Водночас питання відображення саме інтерактивних мобільних інтерфейсів як окремих об'єктів обліку, з урахуванням специфіки UI (User Interface – інтерфейс користувача)/UX (User Experience – досвід користувача) дизайну та їх впливу на користувацький досвід, залишаються недостатньо висвітленими та потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка методичних підходів до відображення в системі бухгалтерського обліку операцій зі створення, використання та модернізації інтерактивних мобільних інтерфейсів, а також представлення методичних підходів до відображення в обліку операцій з модернізації мобільних інтерфейсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних реаліях ефективна організація бухгалтерського обліку є неможливою без глибокої інтеграції ІТ-рішень. Економічне середовище перебуває у стані перманентної трансформації, переходячи на якісно новий технологічний щабель, драйверами якого є штучний інтелект, роботизація, глобальні мережі та розвиток мобільних інтерфейсів.

Ключовою ознакою цифровізації економіки стає всеосяжне застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяють системно поєднати всі бізнес-процеси та докорінно змінити підходи до корпоративного управління. У цьому контексті інформаційні системи розглядаються як комплекс взаємопов'язаних інструментів (методів, програм, технологій), покликаних автоматизувати облікові процедури та оптимізувати інформаційні потоки задля досягнення стратегічних цілей бізнесу [7, с. 188].

Використання цифрових технологій у фінансово-аналітичній діяльності вимагає високої точності облікової інформації. У разі некоректного розрахунку фінансових показників, помилок у звітності або втрати довіри з боку партнерів та інвесторів, підприємство може зіткнутися з репутаційними ризиками, що негативно позначиться на його ринкових позиціях.

Запровадження сучасних обліково-аналітичних платформ потребує значних інвестицій у програмне забезпечення, навчання персоналу, інтеграцію систем та обслуговування баз даних. Якщо цифровізація проводиться без належного аналізу економічної доцільності або підприємство не володіє достатніми ресурсами для повного впровадження цифрових рішень, ризики фінансових втрат значно зростають [1, с. 10].

З метою детального дослідження проблематики та специфіки методичних підходів до відображення інтерактивних мобільних інтерфейсів у системі бухгалтерського обліку підприємства необхідно розкрити економічну сутність

інтерактивного мобільного інтерфейсу як об'єкта бухгалтерського обліку.

В умовах цифрової економіки інтерактивний мобільний інтерфейс UI (User Interface – інтерфейс користувача) разом із досвідом користувача UX (User Experience – досвід користувача) трансформується з естетичної категорії в економічний актив.

З погляду бухгалтерського обліку, це ідентифікований немонетарний актив, що не має фізичної субстанції, який утримується підприємством із метою використання у виробництві, надання послуг або для адміністративних цілей [8].

Економічна сутність інтерфейсу є комплексною, оскільки він поєднує в собі декілька складників (рис. 1).

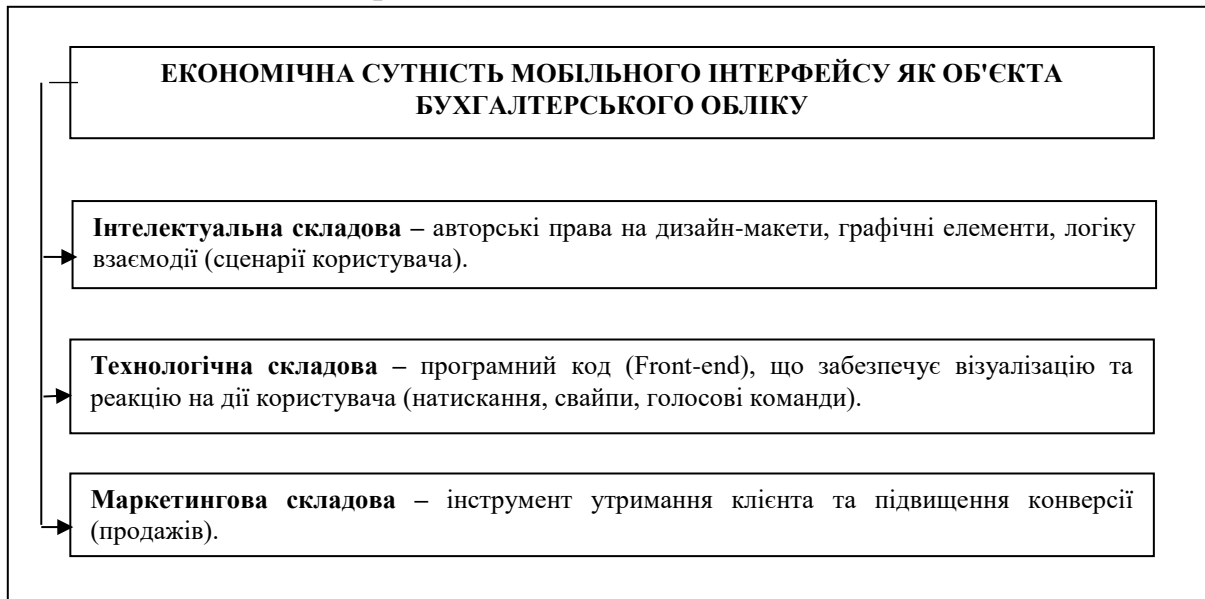

Рис. 1. Економічна сутність мобільного інтерфейсу як об'єкта бухгалтерського обліку

Джерело: сформовано автором на основі [5; 8]

Щоб відобразити мобільний інтерфейс у системі обліку, він повинен відповідати трьом ключовим критеріям. Саме розкриття цих критеріїв показує його економічну сутність (табл. 1) [5; 8].

Таблиця 1

Критерії визнання мобільного інтерфейсу активом згідно з вимогами НП(С)БО 8 та МСБО 38

Критерії визнання	Зміст розкриття критеріїв
Ймовірність отримання майбутніх економічних вигід	Економічна вигода від інтерфейсу виявляється через: прямі доходи – зручний інтерфейс збільшує кількість завершених покупок у додатку (конверсія); економія витрат – інтуїтивний внутрішній інтерфейс для працівників (наприклад, складський додаток) скорочує час на виконання операцій, зменшуючи витрати на оплату праці; лояльність (Goodwill) – якісний UX формує бренд, що є довгостроковим активом.
Контроль над активом	Підприємство має виключні права на код та дизайн інтерфейсу (через службові твори або договори з розробниками), що дозволяє заборонити третім особам використовувати цей дизайн.
Можливість вірогідної оцінки	Витрати на створення інтерфейсу (оплата праці дизайнерів, верстальників, тестувальників) можуть бути чітко відокремлені та підраховані.

Джерело: сформовано авторами на основі [6; 8]

Отже, інтерфейс є невіддільною частиною програмного забезпечення. Інтерактивний мобільний інтерфейс доцільно розглядати як окремий об'єкт обліку або окремий аналітичний субрахунок у складі групи «Комп'ютерні програми». Тому що термін корисного використання інтерфейсу (Visual Life Cycle) часто значно коротший, ніж функціонального ядра програми (Backend). Інтерфейси оновлюються (дизайн, функціональні складники) кожні 2-3 роки під впливом моди та трендів, тоді як база даних може працювати десятиліттями.

Ми пропонуємо авторське визначення інтерактивний мобільний інтерфейс (як об'єкт обліку) – це сукупність візуальних, навігаційних та інформаційних елементів програмного продукту, яка має ідентифіковану вартість, контролюється підприємством та використовується як інструмент комунікації з користувачем для генерування економічних вигід шляхом забезпечення ефективної взаємодії «людина та система».

Цифровізація бухгалтерського обліку орієнтована на оптимізацію процесів збору й обробки інформації, її систематизацію та зберігання, а також забезпечення своєчасного доступу користувачів до вірогідних і актуальних даних. Вона сприяє підвищенню оперативності облікових процедур та якості інформаційного забезпечення управлінських рішень [15].

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку розглядається як комплексний процес упровадження сучасних інформаційних технологій, цифрових рішень і автоматизованих інструментів у практику ведення обліку. Її метою є зростання ефективності облікової діяльності, мінімізація помилок і забезпечення прозорості фінансової інформації. Такий підхід передбачає застосування спеціалізованого програмного забезпечення, комп'ютерних систем та інших технологічних засобів для збору, обробки, аналізу та формування звітності щодо фінансово-господарських операцій суб'єкта господарювання [14, с. 46; 15].

Варто зазначити, що сьогодні окремого національного стандарту для обліку цифрових активів та цифрових продуктів (наприклад, дані, алгоритми, цифрові сервіси, токени тощо) немає. Тому практики в Україні застосовують загальні принципи НП(С)БО, МСБО та МСФЗ у тій частині, яка стосується нематеріальних активів.

На рисунку 2 наведено основні нормативно-правові акти, які визначають та регулюють облік нематеріальних активів в Україні.

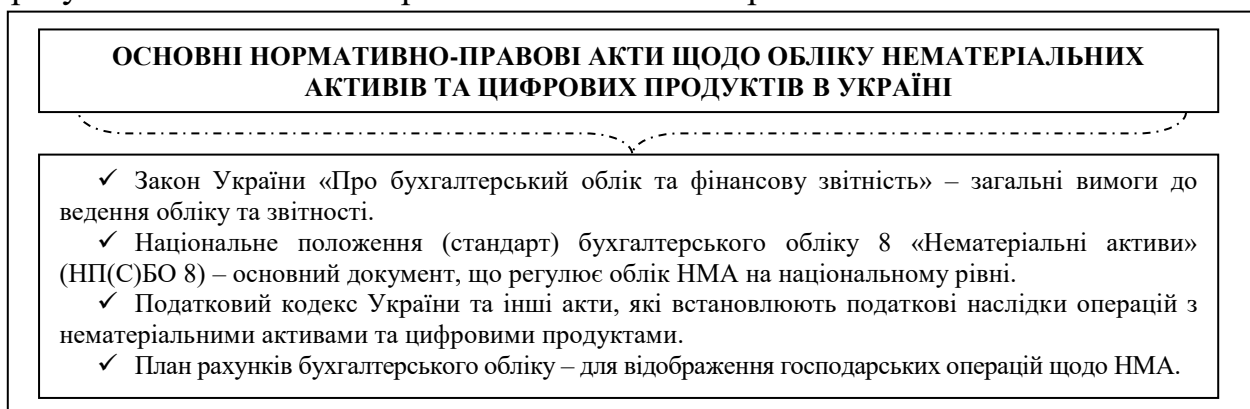

Рис. 2. Основні нормативно-правові акти щодо обліку нематеріальних активів та цифрових продуктів в Україні

Джерело: сформовано автором на основі [8; 9; 10; 12]

МСФЗ не містить спеціального стандарту для всіх видів цифрових продуктів, але загальні принципи МСБО 38 використовуються для оцінки та відображення тих цифрових активів, які можуть кваліфікуватися як НМА (наприклад, програмне забезпечення, ліцензії тощо) [5; 6].

Облік витрат на ІТ-розробки та створення інтерфейсів (UI/UX) є однією з найскладніших ділянок для українських бухгалтерів. Це пов'язано зі специфікою цифрових продуктів: їх важко фізично відчутися, а межа між створенням нового активу та підтримкою наявного часто є дуже не визначеною. Далі проведемо детальний огляд чинної практики обліку таких витрат на вітчизняних підприємствах відповідно до національних (НП(С)БО) та міжнародних (МСФЗ) стандартів.

Власні ІТ-розробки (програмне забезпечення, вебсайти, мобільні додатки, складні інтерфейси) визнаються нематеріальними активами (НМА) лише тоді, коли підприємство може довести наявність майбутніх економічних вигод та вірогідно оцінити витрати на їх створення [13, с. 98].

На практиці підприємства повинні розділяти процес створення ІТ-продукту на два етапи, оскільки витрати на них обліковуються кардинально по-різному: етап дослідження (Research): аналіз ринку, вивчення альтернатив, концептуальне проектування інтерфейсу, пошук рішень. Усі витрати визнаються витратами звітного періоду, рахунки 92 «Адміністративні витрати» або 94 «Інші витрати операційної діяльності». Вони не капіталізуються. Етап розробки (Development): написання коду, створення фінального UI/UX дизайну, тестування, підготовка до запуску. Витрати капіталізуються, тобто збираються на субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Після введення в експлуатацію вони переносяться на рахунок 12 «Нематеріальні активи», зазвичай субрахунок 125 «Авторське право та суміжні з ним права» або 127 «Інші нематеріальні активи» [9].

Отже, облік витрат на розробку інтерфейсів залежить від контексту їх створення:

- якщо UI/UX створюється з нуля для нового мобільного додатка чи сайту, ці витрати включаються до первісної вартості цього НМА (капіталізуються);
- якщо оновлення (редизайн) просто покращує зовнішній вигляд або підтримує працездатність (наприклад, зміна кольорів, шрифтів) – це витрати періоду в якому вони виникли;
- якщо новий інтерфейс суттєво розширює функціонал (наприклад, додано новий модуль електронної комерції, особистий кабінет), що принесе нові економічні вигоди – витрати капіталізуються (збільшують вартість наявного НМА).

Сучасна практика також вимагає розрізняти, чи належить розробка самому підприємству:

1. Власна розробка (In-house) або на замовлення – права власності (майнові авторські права) належать підприємству. Обліковується як НМА, рахунок 12 «Нематеріальні активи».

2. Хмарні рішення (SaaS / підписка) – підприємство платить за доступ до

ІТ-продукту чи інтерфейсу (наприклад, AWS, Figma, ERP-системи у хмарі). Це не НМА, оскільки компанія не контролює код. Обліковується як витрати майбутніх періодів, рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів», якщо сплачено наперед, або як витрати поточного місяця [1, с. 11; 9].

Для платників податку на прибуток, які застосовують податкові різниці (ст. 138 ПКУ). ІТ-розробки, зазвичай, відносять до Групи 5 (Авторське право та суміжні з ним права) або Групи 6 (Інші нематеріальні активи). Строк корисного використання (амортизації) встановлюється підприємством у наказі, але згідно з ПКУ для Групи 5 він має бути не менше 2 років, а для Групи 6 визначається відповідно до правовстановлювального документа [9].

Традиційний підхід до обліку нематеріальних активів (НМА) часто передбачає встановлення їхньої ліквідаційної вартості на рівні нуля, що регламентується п. 28 НП(С)БО 8 та п. 100 МСБО 38, за винятком випадків наявності зобов'язання третьої сторони щодо викупу або існування активного ринку [6; 8]. Однак у сучасній цифровій економіці інтерактивний мобільний інтерфейс (UI/UX) дедалі частіше виступає як самостійний комерційний актив, що потребує перегляду цього консервативного підходу.

Для об'єктивного відображення вартості ІТ-активів у звітності пропонуємо враховувати можливість встановлення ліквідаційної вартості, відмінної від нуля у випадках, коли:

- ✓ потенціал відчуження як White Label рішення (біла етикетка) – якщо архітектура мобільного інтерфейсу розроблена як універсальна оболонка, яка може бути ліцензована або продана іншим компаніям після завершення основного циклу використання на підприємстві;

- ✓ наявність ринкових аналогів – у сегменті розробки мобільних додатків існує ринок купівлі-продажу готових UI-кітів та дизайн-систем. Якщо підприємство володіє виключними правами на унікальний дизайн, його залишкова вартість може бути визначена на основі методу порівняльних продажів;

- ✓ стратегія редизайну та повторного використання – елементи інтерфейсу (іконки, шрифтові пари, логіка переходів) можуть зберігати свою цінність навіть після морального старіння всього продукту та бути використаними в нових проєктах підприємства, що фактично формує їхню ліквідаційну вартість для внутрішніх цілей.

При введенні мобільного інтерфейсу в експлуатацію на субрахунок 1252 «Інтерактивний мобільний інтерфейс (Front-end/UI)» комісія підприємства повинна зафіксувати в акті (форма № НА-1) обґрунтування обраної ліквідаційної вартості [9]. Це забезпечить не лише вірогідність амортизаційних відрахувань, а й продемонструє інвесторам реальний потенціал капіталізації інтелектуальної власності компанії.

Також слід зазначити, що основними проблемами на практиці є відсутність первинних документів: ІТ-спеціалісти (особливо штатні) рідко детально списують свій робочий час на конкретні проєкти (timesheets). Бухгалтеру важко довести, яка частина зарплати програміста йде на капіталізацію (розробку), а яка – на поточні витрати (виправлення багів). Отже, бухгалтери не мають

достатньої технічної експертизи, щоб відрізнити етап дослідження від етапу розробки без тісної співпраці з ІТ-відділом.

Комплексний аналіз сучасної практики бухгалтерського обліку витрат на ІТ-розробку на вітчизняних підприємствах з урахуванням вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), із визначенням особливостей їх визнання, оцінки, відображення у фінансовій звітності та розкриття інформації розглянемо на рис. 3 [6].

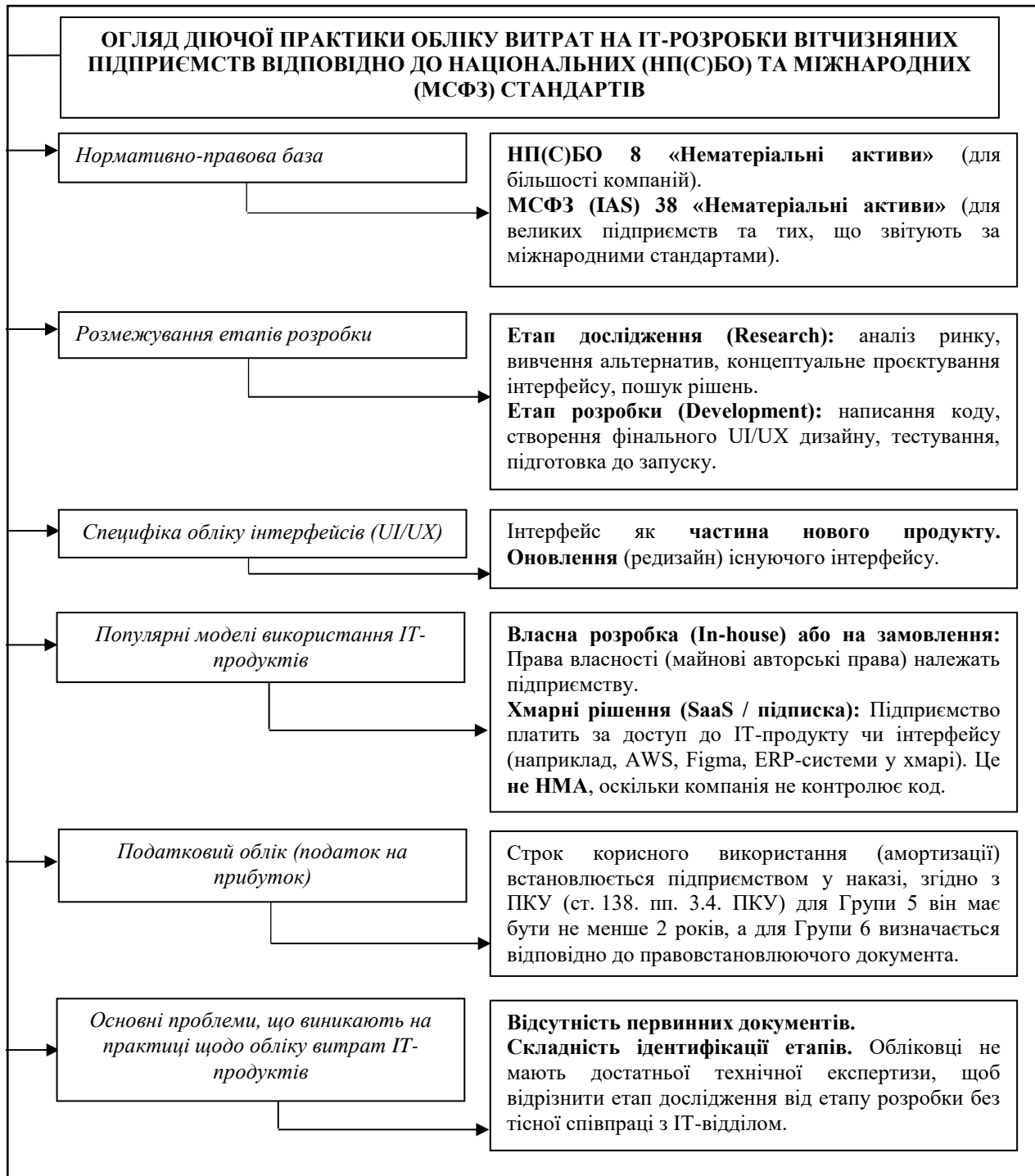

Рис. 3. Огляд діючої практики обліку витрат на ІТ-розробки вітчизняних підприємств відповідно до НП(С)БО та МСФЗ

Джерело: сформовано автором на основі [6; 8; 10]

Згідно з чинним в Україні Планом рахунків бухгалтерського обліку, затвердженим Наказом МФУ № 291, мобільні інтерфейси як об'єкти права інтелектуальної власності (програмний код + дизайн), належать до класу 1 «Необоротні активи», рахунку 12 «Нематеріальні активи» [8].

Зазвичай, програмне забезпечення обліковують на субрахунках 125 «Авторські та суміжні права» або 127 «Інші нематеріальні активи».

З метою вдосконалення аналітичного обліку та підвищення контролю за ефективністю використання цифрових активів, пропонується доповнити робочий план рахунків підприємства аналітичними рахунками третього та четвертого порядку до субрахунку 125 «Авторські та суміжні права», рекомендовані пропозиції представимо у таблиці 2.

Пропонуємо виокремити рахунок 1252 «Інтерактивні мобільні інтерфейси». Це дозволить розмежувати вартість функціональної частини програмного забезпечення (яка є більш стабільною) та його візуальної частини (яка піддається частому моральному старінню), а також застосовувати до них різні методи та строки амортизації відповідно до реального терміну їх економічної віддачі.

Таблиця 2

Рекомендовані пропозиції щодо деталізації аналітичного обліку у межах авторських прав субрахунків 125 «Авторські та суміжні права»

Номер рахунку	Назва аналітичного субрахунку	Що відображати
1251	Програмне забезпечення (Back-end)	«Ядро» програми, бази даних, серверна логіка. Строк амортизації – довший (наприклад, 5-10 років).
1252	Інтерактивний мобільний інтерфейс (Front-end / UI)	Графічна оболонка, дизайн, анімації, з якими взаємодіє користувач. Строк амортизації – коротший (наприклад, 2-3 роки).
1253	Інші об'єкти авторського права	Тексти, музика, відеоконтент у додатку.

Джерело: сформовано автором

Такий поділ дозволяє встановлювати різні строки корисного використання для самої програми та її зовнішнього вигляду. Інтерфейси застарівають швидше (змінюється мода, виходять нові iPhone/Android), тому їх доцільно амортизувати швидше, ніж стабільний програмний код.

Субрахунок 127 «Інші нематеріальні активи» часто використовується бухгалтерами, якщо програма є комплексним продуктом, який важко класифікувати виключно як авторське право, або якщо це коробковий продукт [13, с. 59]. Якщо підприємство купує інтерфейс окремо від функціоналу (наприклад, замовляє ре-дизайн) тоді, варто також доповнити робочий план рахунків підприємства аналітичними рахунками третього та четвертого порядку до субрахунку 127 «Інші нематеріальні активи»: 1271 – мобільні додатки (як цілісний комплекс); 1272 – вебсайти та портали; 1273 – користувацькі інтерфейси (UI/UX) [9].

Також не можна забувати, що до моменту введення в експлуатацію витрати на створення мобільного інтерфейсу накопичуються на рахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» і, лише після завершення розробки, списуються: Дт 1252 – Кт 154.

Розглянемо детальний практичний приклад формування бухгалтерських

кореспонденцій рахунків для процесу створення власного ІТ-продукту. Цей процес формується з таких етапів: замовлення маркетингового дослідження доцільності проекту (етап дослідження), залучення зовнішнього ФОП-дизайнера для розробки UI/UX інтерфейсу (етап розробки), нарахування заробітної плати штатним програмістам, які писали код (етап розробки), тестування створеного додатка та введення його в експлуатацію як нематеріальний актив (НМА) (табл. 3).

Таблиця 3

Кореспонденція рахунків із обліку витрат на ІТ-розробку (практичний приклад)

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн	Пояснення
I Етап дослідження (не капіталізується)					
1	Отримано акт від агентства за дослідження ринку та концепт додатка (без ПДВ)	92 (або 93)	631	20000	Витрати одразу списуються на витрати звітного періоду, оскільки ще немає впевненості у створенні активу.
2	Оплачена послуга агентству	631	311	20000	Перерахування коштів із поточного рахунку.
II Етап розробки (капіталізується)					
3	Отримано акт від ФОП за розробку UI/UX дизайну (без ПДВ)	154	631	40000	Рахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» (формування вартості майбутнього НМА).
4	Нараховано заробітну плату штатним програмістам за час написання коду	154	661	100 000	На підставі табелів робочого часу та службових записок.
5	Нараховано ЄСВ (22%) на зарплату розробників	154	651	22000	Оподаткування заробітної плати розробників також включаються до собівартості НМА.
6	Нараховано амортизацію комп'ютерів, на яких працювали програмісти	154	131	3000	Амортизація обладнання, залученого виключно в розробці.
III Введення в експлуатацію та подальший облік					
7	Введено мобільний додаток в експлуатацію як нематеріальний актив	125	154	165000	Рахунок 125 «Авторське право та суміжні з ним права». Розрахунок = 40000 + 100000 + 22000 + 3000. Акт введення в експлуатацію.
8	Нараховано амортизацію НМА за перший місяць використання (умовно 5 років)	92	133	2750	Рахунок 133 «Накопичена амортизація НМА». Розрахунок = 165 000 грн / 60 міс.

Джерело: сформовано автором

Варто зазначити, якщо після введення в експлуатацію програмісти продовжують виправляти помилки, їхня зарплата списується на поточні витрати (Дт 92/93 – Кт 661). Вона не збільшує вартість додатка, оскільки це просто підтримка його робочого стану. Щоб кореспонденція Дт 154 – Кт 661 була правомірною щодо податкового обліку, у підприємства має обов'язково бути наказ керівника про початок розробки, затверджене технічне завдання та звіти працівників. Правильне документальне оформлення – це головний захист підприємства перед податковою перевіркою, адже саме первинні документи підтверджують правомірність капіталізації витрат (їх систематизація на рахунку 154) замість списання на поточні витрати підприємства [9; 11, с. 142].

У таблиці 4 представимо структурований перелік первинних документів, які необхідно скласти на кожному етапі створення ІТ-продукту (нематеріального активу).

Таблиця 4

Документальне оформлення створення ІТ-продукту як НМА

Етап створення НМА	Первинний документ	Призначення та зміст для бухгалтерського обліку
1. Ініціація (початок розробки)	Наказ керівника про створення НМА	Фіксує намір створити актив. Визначає мету розробки, строки, керівника проекту та склад робочої групи.
	Технічне завдання (ТЗ)	Описує вимоги та функціонал ІТ-продукту. Доводить податковий, що ви створюєте конкретний об'єкт, а не проводите абстрактні дослідження.
2. Процес створення (накопичення витрат на Дт 154)	Договори з підрядниками (для зовнішніх послуг)	Підтверджує залучення третіх осіб (ФОП, ІТ-компаній). Має містити пункт про передачу виключних майнових авторських прав замовнику.
	Акти приймання-передання робіт/послуг	Деталізує виконані підрядниками роботи (розробка UI/UX дизайну екранів). Основа для включення вартості послуг до первісної вартості НМА.
	Звіти працівників (для штату)	Головний документ для капіталізації зарплати штатних програмістів. Показує точну кількість годин, витрачених на розробку саме цього активу.
	Бухгалтерська довідка-розрахунок	Складається бухгалтером для правильного розподілу супутніх витрат (ЄСВ на зарплату розробників, пропорційна амортизація залучених комп'ютерів).
3. Введення в експлуатацію (перенесення на Дт 12)	Протокол (акт) тестування	Підтверджує від технічних спеціалістів, що розробка завершена, продукт працює без критичних помилок і готовий до використання.
	Наказ про введення НМА в експлуатацію	Затверджує сформовану первісну вартість, встановлює строк корисного використання, ліквідаційну вартість (зазвичай 0 грн) та метод амортизації.
	Акт введення в господарський оборот (форма № НА-1)	Офіційний стандартизований бланк. Підписується комісією підприємства і є безпосередньою підставою для зарахування об'єкта до складу НМА.
	Інвентарна картка обліку (форма № НА-2)	Заводиться для аналітичного обліку створеного ІТ-продукту. У ній фіксуються характеристики активу та суми щомісячної амортизації.

Джерело: сформовано автором

Отже, найбільшою проблемою українських підприємств є відсутність належної первинної документації, особливо з боку штатних ІТ-спеціалістів (відсутність технічних завдань, таймшитів – документ, таблиць або цифрова система, призначена для обліку, аналізу та контролю робочого часу, деталізованих актів). Податкові органи з надмірною вимогливістю ставляться до формування первісної вартості НМА, тому кожен крок (від ініціації до введення в експлуатацію за формою НА-1) має бути задокументований.

Висновки. Дослідження практики бухгалтерського обліку щодо відображення інтерактивних мобільних інтерфейсів у системі підприємства свідчить про перехід від класичного бухгалтерського обліку до складного проектного управління цифровими активами. Специфіка таких об'єктів вимагає від бізнесу не лише глибокого розуміння НП(С)БО 8 та МСФЗ 38 стандартів, але й побудови ефективної внутрішньої комунікації між підрозділами.

Фундаментальною вимогою є чіткий поділ процесу на етап досліджень (витрати якого визнаються витратами поточного періоду) та етап розробки (витрати якого підлягають капіталізації та формують первісну вартість нематеріального активу).

Кваліфікована політика капіталізації витрат на ІТ-розробки – це не лише інструмент податкової безпеки підприємства, але й механізм об'єктивного відображення його реальної ринкової вартості та інвестиційної привабливості через капіталізацію власних цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Денисенко М.П., Бреус С.В. Зарубіжний досвід регіонально адміністративного управління та можливості його імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 5. С. 56–60. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.5.56>

2. Польова О., Манеляк І., Маліцький П. Основні теоретичні підходи цифрової трансформації облікових систем підприємств аграрної сфери. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. Вип. 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14177870> URL: <https://zenodo.org/records/14177870> (дата звернення: 01.01.2026).

3. Височан О. С., Височан О. О., Коркішко В. Інвентаризація запасів в умовах війни. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 20. С. 182-189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.21>

4. Коваль Н.І., Слободянюк С.А. Трансформація системи обліку й звітності під впливом ESG-пріоритетів і розвитку корпоративних структур: теоретичний аспект. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 1 (71). С. 145-158. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1-10>.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи»: прийнятий Радою з МСБО від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_050 (дата звернення: 20.01.2026).

6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 16.01.2026).

7. Мосумова А. К., Пурей Є. Ю. Ефективність бізнесу в умовах цифровізації: маркетинговий аспект. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 6 (17). С. 187-196. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.19>

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 18.01.2026).

9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 19.01.2026).

10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran256#n256> (дата звернення: 15.01.2026).

11. Правдюк Н.Л. Цифровий облік як чинник модернізації системи

адміністративного управління підприємством. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2026. № 1 (75). С. 138-155. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2026-1-10>.

12. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text> (дата звернення: 15.01.2026).

13. Бруханський Р.Ф., Пуцентейло П.Р. Розвиток цифровізації обліку, оподаткування, аналізу і контролю в управлінні підприємствами: монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2021. 194 с. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/server/api/core/bitstreams/13f0ae2a-085e-41f9-9f84-dd67a11e4c8f/content> (дата звернення: 15.01.2026).

14. Коваль Н.І., Слободянюк С.А. Розвиток корпоративних структур та їхній вплив на організацію обліку і звітності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 6. С. 95–101. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.6.95>

15. Ченаш В. С., Абрамов А. П., Шебештьєв Е. Г. Розвиток бухгалтерських систем в Україні під впливом цифрових технологій. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 3-4. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14011609> URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/30> (дата звернення: 19.01.2026).

References

1. Denysenko, M., & Breus, S. (2021). Zarubizhnyi dosvid rehionalnoadministratyvnoho upravlinnia ta mozhlyvosti yoho implementatsii v Ukraini [Foreign experience of regional administrative management and possibilities of its implementation in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 5, 56–60. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.5.56> [in Ukrainian].

2. Polova, O., Maneliak, I., & Malitskyi, P. (2024). Osnovni teoretychni pidkhodytsyfrovoyi transformatsii oblikovykh system pidpriemstv ahrarnoi sfery [Basic theoretical approaches to the digital transformation of accounting systems of agricultural enterprises]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current issues of economic sciences*, 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14177870> URL: <https://zenodo.org/records/14177870> [in Ukrainian].

3. Vysochan O. C., Vysochan O. O., Korkishko V. (2024). Inventaryzatsiia zapasiv v umovakh viiny. [Inventory of supplies in wartime]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika*, 20, 182-189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.21> [in Ukrainian].

4. Koval N.I., Slobodianiuk S.A. (2025). Transformatsiia systemy obliku y zvitnosti pid vplyvom ESG-prioritytetiv i rozvytku korporatyvnykh struktur: teoretychnyi aspekt. [Transformation of the accounting and reporting system under the influence of ESG priorities and the development of corporate structures: a theoretical aspect.]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 1(71), 145-158. DOI: <http://efm.vsau.org/10.37128/2411-4413-2025-1-10> [in Ukrainian].

5. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 38 «Nematerialni aktyvy»: pryiniaty Radoiu z MSBO vid 01.01.2012. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_050 [in Ukrainian].

6. Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti (MSFZ, MSFZ dlia MSP, vkluchaiuchy MSBO ta tlumachennia KTMFZ, PKT). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text [in Ukrainian].

7. Mosumova A. K., Purei Ye. Yu. (2023). Efektyvnist biznesu v umovakh tsyfrovizatsii: marketynhovy aspekt. [Business efficiency in the context of digitalization: marketing aspect.]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen. Suchasni tendentsii ta problemy upravlinnia*, 6(17), 187-196 [in Ukrainian].

8. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 8 «Nematerialni aktyvy»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 18.10.99. 242. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> [in Ukrainian].

9. Plan rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriumstv i orhanizatsii: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.1999. 291. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> [in Ukrainian].

10. Podatkovy kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755-VI. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran256#n256> [in Ukrainian].

11. Pravdiuk N.L. (2026). Tsyfrovyi oblik yak chynnyk modernizatsii systemy administratyvnoho upravlinnia pidpriumstvom [Digital accounting as a factor in the modernization of the enterprise administrative management system]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 1(75), 138-155. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2026-1-10> [in Ukrainian].

12. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» shchodo udoskonalennia deiakykh polozhen: Zakon Ukrainy vid 05.10.2017. 2164-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text> [in Ukrainian].

13. Rozvytok tsyfrovizatsii obliku, opodatkovannia, analizu i kontroliu v upravlinni pidpriumstvamy: monohrafiia. R. F. Brukhanskyi, P. R. Putsenteilo. Ternopil: VPTs «Universytetska dumka», 2021. 194. Retrieved from: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/13f0ae2a-085e-41f9-9f84-dd67a11e4c8f/content> [in Ukrainian].

14. Koval N.I., Slobodianiuk S.A. (2025). Rozvytok korporatyvnykh struktur ta yikhonii vplyv na orhanizatsiiu obliku i zvitnosti. Investytsii: praktyka ta dosvid [The development of corporate structures and their impact on the organization of accounting and reporting]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 6, 95–101 DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.6.95> [in Ukrainian].

15. Chenash V. S., Abramov A. P., Shebeshten E. H. (2024). Rozvytok bukhhalterskykh system v Ukraini pid vplyvom tsyfrovnykh tekhnolohii. [Development of accounting systems in Ukraine under the influence of digital technologies]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*. 3-4. Retrieved from: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14011609> [in Ukrainian].

Відомості про автора

СЛОБОДЯНЮК Сергій Анатолійович – аспірант третього року навчання кафедри обліку і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: serhii.slobodianiuk@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-6186-2599>).

SLOBODIANIUK Serhii – Postgraduate Student of the Third Year of Study of the Department of Accounting and Taxation, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: serhii.slobodianiuk@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-6186-2599>).

Надходження статті 13.04.2026.

Прийнято 27.04.2026.

Опубліковано 28.05.2026.

УДК 351.9:328.185

DOI: 10.37128/2411-4413-2026-2-5

**АРХІТЕКТУРА
ІНСТРУМЕНТІВ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ У
СИСТЕМІ
ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

АРБУЗОВА Т.В.,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки,
Білоцерківський національний
аграрний університет,
(м. Біла Церква)*

Стаття присвячена дослідженню архітектури інструментів антикорупційної політики, обґрунтуванню необхідності їхньої взаємодії та комплексного застосування в Україні. Зазначено, що таку архітектуру доцільно визначати як системно організовану, ієрархічно структуровану та функціонально взаємопов'язану сукупність інструментів і механізмів публічного управління, спрямованих на запобігання, виявлення та протидію корупції, що функціонують на різних рівнях управління та забезпечують досягнення цілей антикорупційної політики. Підкреслено, що основними характеристиками архітектури інструментів є системність, комплексність, багаторівневність, адаптивність. Представлено класифікацію важелів за критеріями: функціональним призначенням, характером впливу, суб'єктами реалізації, об'єктом впливу, моделлю «спроможність – мотивація – можливість», ініціативою застосування. Виділено ключові інструменти, що сприяють підвищенню прозорості та зниженню корупційних ризиків: електронне декларування, відкриті державні реєстри, електронні закупівлі, антикорупційні програми органів влади та організацій. Зазначені спільні та індивідуальні проблеми застосування ключових інструментів. Установлено, що результативність антикорупційної політики забезпечується не окремими інструментами, а їх інтегрованою архітектурою, цифровізацією, ефективними незалежними інституціями та розвитком їх аналітичної спроможності, впровадженням орієнтованого на ризик підходу до контролю, забезпеченням

ARCHITECTURE OF ANTI-CORRUPTION POLICY INSTRUMENTS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM © 2026 by ARBUZOVA Tetyana is licensed under CC BY 4.0